

Εἶν' ἱερὸ προσκυνητᾶρι
Καὶ δὲν θέλει πατηθῆ
Ἀπὸ βάρβαρο ποδᾶρι,
Πᾶρες ὅταν χαλασθῆ.

Ποιὸς ἀλλοίμοιο! μᾶς δίνει
Μῖαν ἀρχὴ παρηγορίας;
Ἄπ' αὐτὸν δὲν θεὸς νὰ μείνῃ
Μήτε ἡ στάκτη του μ' ἐμᾶς!

Θὰν τὴν ἔχουν ἄλλοι... ὦ, σῦρε,
Σῦρε, Μπάυρων, 'ς τὸ καλὸ,
Ἰπνος ἔξαφρα σ' ἐπῆρε
Ποῦ δὲν ἔχει ξυπηρμὸ.

Εἶν' ἀδιάφορο, δὲν βλάθει,
Ἄν ἐκεῖ σιμοτινὸ
Πλέξη ἢ Τούρκικο καρὰβι
Ἢ καρὰβι Ἑλληνικὸ.

Ἄκου, Μπάυρων, πόσον ὀρθῶν
Κάνει ἐνῶ σέ χαιρετᾶ
Ἢ πατριδα τῶν Ἑλλήνων
Κλαίγῃ, κλαίγῃ, Ἐλευθεριά.

Γιατὶ ἐκείττετο 'ς τὴν κλίνην
Καὶ τοῦ ἐθάρανε πολὺ,
Πῶς γὰρ πάντα εἶχε νὰ μείνῃ
Καὶ ἀπὸ Σέ νὰ χωρισθῆ.

*
* *

Ποίημα ἐπικήμερον

εἰς Ν. Βύρωνα

ὑπὸ Φιλίππου Ἰωάννου.

[Ἐποιήθη μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βύρωνος].

Ἄγλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι,
Πένθημα ὃ ἐσάμειναι καὶ πένθημον ὕσαν ἵεσται
Κάτθανε γὰρ Βύρων δαριστῶν φέρτατος ὕμμι·
Κλεινὸς Βύρων ὦλετ', αἰδοσπύλον ὄχ' ἄριστος,
Βρεττανίης εὖχος, Ὀμοτίμων εὐγενὲς αἷμα,
Πιστὸς τληπαθέος φίλος Ἑλλάδος ἢδ' ἐπαρωγός.

Ἄγλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
"Ὀν πάρος οὐρανίης ἐθρῆσατε πατὴρ' ἔτ' ἐέρσης
Ἐνδουκέως, οἶμον τ' ἐδιδάξατε καινὸν αἰοιδῆς,
Οὐδέτ' ἐνὶ ζωῆς Βύρων πέλετ', οὐκέτι μολπῆ
Τέρπει ἐπιχθονίους· πεπῆθηται οἱ ὀξεί πόντῳ
Γλώσσα, καὶ οἱ σιγῆ ψυχροῖς ἐπὶ χεῖλεσιν ἴζει.

Ἄγλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
Βύρωνος σιγᾶ καυρὸν στόμα· τοῦ δὲ μέλισμα
Ἰστάτιον, τῷ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι ὄρινεν
Ἑλλήνων σφετέρης περὶ πάτρης ἴφι μάχεσθαι,
Ἄλμησσι βράχεσσ' ἐπινίχεται εἰσὶτ' Ἐλαίου,*
Εἰσέθ' ὑπὸ κνημοῖς Ἀρακύνθου παιπαλόντος
Ἐκυρῶσσι τ' Εὐθῆνου ἀκούεται ἀμφὶ βίεθρα.

Ἄγλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
Λυγρὸς ἔχει Βύρωνα κλυτὸν μόρος, ἐν δ' ἄρ' Ἐλαίῳ
Ἀκτῆς πᾶρ τενάγῃσσι Ἀιτωλίδος ἀλγεί λαός,
Καὶ στρατὸς Ἑλλήνων ἄροτον μέγαν ἄνδρ' ἀνακλαίει,
"Ὀν νόσος ἀργαλή βιότοιο δάμασσαν ἐν ἀκμῇ

* Ἐλαίος, πόλις Αἰτωλίας ἀρχαία μνημονευομένη
παρὰ Πολυβίου· ἐκεῖτο δὲ πιθανῶς ὅπου νῦν τὸ Μεσο-
λόγγιον, ἀνθ' οὗ ἐλαμαζάνεται ἐναυθα.

Ἦνὶ κατηφιῶν περιέσταται οἶκον ὄμιλος
Σύμπας οἰχομένου, ποθέων ἐρικυδέα φῶτα,
"Ὅς τ' αἰνῶς σφιν ἄρητ' οὐσηχτεί τειρομένοισι
Τηλόθεν ἤλθε πρόφρων ἐπαμύντωρ νῆτ' ταχέϊη.
Ἄγλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
Καὶ πάρος ἡμετέρη, Βύρων, πατρίδ' ἤλυθεσ αἶαν,
"Ὀψόμενος μεγάλων πατέρων τέκνα, οἱ σοφίης τε
Ἠγεμόνες μερόπεσσι ἐλευθερίας τ' ἐγένοντο.
"Ἠλυθεσ' ἀλλὰ βαρὺν τῆμος φέρων υἱὲς Ἀχαιῶν
Κλειτὸν ἐπαυχένιον, ἐν οἴζυι δ' ἤματα πάντα
Δεΐλαιοι ζῶεσκον, ἀτασθάλῳ ἔθνεϊ Τούρκων
Δουλεύοντες ἀνάγκη, ἀμύχανον ὅτλον ἔχοντες
Τῷ σφιν ἀναλακίην ὀνειδίσας, ἄθλιον ἔλπειν
Βουλομένοις μᾶλλον βίον ἢ πότμον εὐκλέ' ἐπισπεῖν.

Ἄγλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
Δρῦδ' τόδ' ἐκ σθένος Ἑλλήνων ἔπλε παισὶν ὄνειδος·
Καὶ σὺ μὲν, ὦ Βύρων, ἔλιπες πάλιν Ἑλλάδος οὐδᾶς
"Ὀψιμον οἰκτιζὼν ἀνδρῶν γένος, οὗς πατρίς ἤδε
Φῦσε πάλαι σοφίη τε καὶ ἡγορή περικλειτούς·
Ἑλληνας δ' αἰδῶς ὄννε φρένας, οὐδ' ἔτι δηρὸν
Δουλοσύνη ἐδόκει σφιν ἀνασχετῆ· ἀλλὰ τάχ' ἀλκῆς
Μνησάμενοι πατέρων Τούρκους τολῶπευον ὄλεθρον.

Ἄγλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
Ἐξαπίνης ἰαχῆ πολεμῆϊος ὄρητ' ἀνὰ πᾶσαν
Ἑλλάδα γαίαν Ἄρηος ἔριν δεινὴν συναγόντων.
Δεσμὰ διαβρῆξαντες Ἀχαιῶν υἱὲς ἀεικῆ
Αἰψα μάλ' ἐκ σμινυῶν ὄπλ' ἀρήϊα τεύξαν ἠδ' ὄννων.
Σταυροῦ δ' ἀμπετάσαντες ἐς αὔρας σῆμ' ἱεροῦ
Καὶ Φεββαίου μέλποντες αἰοιδῶ-θυοῖδα μολπῆν,
Ἄθλιμοις ἐπόρουσαν, ἐλευθερίην ἐρατεινὴν
Ἴφι μάλ' ἀρνύμενοι αἰμορρόβαντοις ἐν ἀέθλοισι.

Ἄγλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
Ἄλθινα πνοιαὶ ἐς ὀμιγλήσασσαν ἐνεικαν
Τηλόσ' ἐνυάλιον μέλος Ἑλλήνων, ὃ δ' ἀκούσας
Θάμβησεν Βύρων· οὐ γὰρ γένος ἔλπετο δούλον,
Δηρὸν ὑπὸ ζεύγλῃ μογέον χρόνον, ὦδε μάλ' ὄκα
Αὐχέν' ὑπεφέρουσθασι, ἀπορῆξαι τε λέπαθνα,
Λαῖξ δ' ἐπιθάν κτενεῖν ὑπὸ ποσσὶν κέντορας ὄμοῦς·
Θυμοδακῶν δ' ἐπέων ἐμνήσατο, τοῖσιν Ἀχαιῶν
Πρώην ἤκαχεν υἱὲς ἀεικέα πῆματ' ἔχοντας.
Μνήσατο· καὶ ἔγω ἄψ' Ἑλλάδα γαίαν ἰέσθαι,
Λαοῖς μαρναμένοισιν ἐλευθερίας τε ποθεινῆς
Παίδων τ' ἠδ' ἀλόχων πέρι προφρονέως ἐπαρῆξω.

Ἄγλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
Δέξατο κυδάλιον πολεμύκλονος Ἑλλάς αἰοιδῶν
Ἐμπαλιν ἰκόμενον· δέξασθε δὲ καὶ Διὸς ὕμνε
Κοῦρα· Κασταλίδες, ὀφῶνης τε κλάδους ἐριηλοῦς
Δρέψασαι ξείνου ξανθᾶς ἐστῆσατ' ἐθειράς·
Δέξατο καὶ ὀπλόδοπος Ἠλαίου ἐν ποτιθέτρῳ
Ἑλλήνων στρατιῆ φίλον ἀνέρα καὶ ἐπίκουρον,
Πουλὸ πλέον χείροισα μετὰ φρεσὶν ἢ τὸ καλαιὸν
Χαῖρ' ἐπὶ Τυρταίῳ Σπάρτης γένος ἐγχροσίμορον,
Πυθόγρηστος ὅτε σφ' ἀγὸς ἤλυθεν ἐνθεα μέλπων.

Ἄγλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
Ὁδ' μετὸν Βύρων ἐγεγῆθεν, Ἑλλάδα πᾶσαν
Στείλβουσαν λεύσαντα ὄπλοισι καὶ πάντοσ' ἀκούων
Θούριον ἠϊθέων μεμαῶτων ἴφι μάχεσθαι·
Ἄνδρῶν δ' οἱ ὄσατ' αὐθὲς ὄραν γένος ἐξ αἰδαο
Ἄλκιμον ἐγγρόμενον, τὸ τ' ἐπὶ Ἐάνθιο ῥοῆσιν,
"Ἢ ἐν Θερμοπόλει, ἢ ἐν πεδίῳ Μαραθῶνος
"Ἢ πόρῳ ἐν κλεινῷ Σαλαμῶνος βαρβαριστοῖσι
Στίφεισι μαρναμένον πάρος ἀφθιτον ἤρατο κύδος.
Τῷ βᾶ μετ' ἀγρομένοισιν ἐν Ἑλαίῳ ἀνδράσι Βύρων
Στάς τότ' ἐυποτλέμοισιν ἐνὶ πάλαι λάξετο μῦθον,
Τῷ σφιν ἀναλακίην ὀνειδίσειν ἠγορήεν δὲ
Αἰνήσας σφετέρην καθυπέσχετο σθανάνειν σφι,
Πάτρην βουμένοις ἐπαμύνων πρόφρονι θυμῷ.

Ἄγλινα Βρεττανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μοῦσαι.
Αἰ, αἰ! ἀλλ' οὐ δηρὸν ἐπηύρατο τῆς δ' ἐπαρωγῆς

Ἐλλάς δυστήμων' ταχὺ γὰρ Βύρωνα δυσαλλῆς
Ἠπίλος κατέμαρψε καὶ οἱ γυῖ' ἀγλαὰ λῦσεν·
Ὀκ ἐμάραϊνε τέχνης παιωνίδος ἄλθεα φλογμόν·
Ὀδ' χραίσμον νοσούντι λιταὶ τόσαι εὐχομένοιο
λαοῦ ὑψιμέδονθ' ὕγειαν οἱ αὐθις ὀπάσσαι·
Νοῦσος πάνθ' ἄλιωσε καὶ αἰώνως γλυκεροῖτο
Μουσαῶν θεράποντα φέροντον ἄμερον αἰοῖδον.
"Ὡ στυγερῆς αἴτης! ὦ πῆματος ἀλγινόνεντος!
Τὸ ξυνὸν νήσου λαοὺς κίχε ποντομεδούσης
Ἄλθιονος, ναέτας τε πολυστόνου Ἑλλάδος αἴης.

Ἄλινα Βρετανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μούσαι·
Εἰνάλια νύμφαι, γλαυκοῦ κόραι ὕροκέλευθοι
Νηρέος, αἱ Τρίτωσιν ὀχοῦμεναι ὠκυπόροισι
Λαιψήραι μάλα πλώετ' ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης·
Ἐσπερίην νῦν ὄκα δι' οἴδατος ἔλθετε νῆσον,
"Ἄσπετον ἔνθ' ὕωρ ποταμὸς μέγας εἰς ἅλα βάλλει·
Νύμφης δ' ἐλθοῦσαι ἀγγείλατε Ταμειδέσσειν,
"Ἦμας ὅτι φάος Βύρων λίπε τηλόθι πάτρης,
Ὀὐδ' ἄρ' ἔτι σφείων θέλξει φρένας ἡδὺ αἰδίων.
Καὶ τρίτωσι δ' ἄνωχε κόχλω μέλος ἐμβυκανῆσαι
Πένθιμον, ὠκυάλους· μνηῦον νηυσὶν ἀπάντη,
"Ἦσιν ἐπι Βρετανῶν περᾶ ἔθνεα μυρία πόντον,
"Ὅτι πάτρης σφι μέγ' εὐχῶς ἐρίκλυτος ὄλετ' αἰιδός.

Ἄλινα Βρετανίδες σὺν Ἀχαιῖσι κλαίετε Μούσαι.
"Ἦμες δ' ὄβριμοὶ ἄνδρες, ὅσοι ποτ' ἴεθρον Ἐλαίου
Κλεινὸν ἐρρύμενοι πάτρης μεγάλης προμάχεσθε,
Δεῦτε τάφον Βύρωνος ὀρύξατε μουσπόλοιο,
Βοζάριος Μάρκοιο πλάσας τάφου ἀλιμαχόιο·
καὶ νέκυν ἐγκατάθεσθε χορηφορόντας ἀπ' ὅσων
Δάκρυα θερμὰ φίλω. Παρακείσθω κῦδεῖ κῦδος,
Κύδεῖ ἀπ' ἠνορέης, φρενοτερποῦς κῦδος αἰιδής·
Γλαυκῆς δ' ἀμφὶ τάφον φητύσατε κύκλω ἐλαίης
Πτόρθους καὶ δάφνης Ἑλικωνίου, ἐνθα λιγείαι
Φυλλάσιν ἐνδιόουσαι ἀηδονίδες μινυρηαῖ
Μολπῆς ἔσομοινοῖς ἀεὶ ἀνδράσι σημανέουσι
Βύρωνος μεγάλο, λιγυμύλοπο τύμβον αἰοῖδου.
Κλαυθμοῦ Βρετανίδες σὺν Ἀχαιῖσι λήγετε Μούσαι.
"Ἔσσεται ἡμαρ, ὅθ' ἀγνὸν ἐλευθερίας ἐπὶ πᾶσαν
Γαῖαν ἐπαντεῖλαν φάος Ἑλλάδα λευγαλέοιο
Κυάνεον κεδάσει πολέμου νέφος, ἡδὲ γλυκεῖης
Εἰρήνης οὔτει καὶ Εὐνομίης καλὰ δῶρα·
Δὴ τότε Ἀχαιῶν υἱες Ἀχαιῖάδες τ' ἐπέτειοι
Ἐρχόμενοι Βύρωνος ἐπ' ἤριον ὕδατι φαίδρῳ
Κασταλῆς θανάουσι νεκροῦ κόνιν, ἡδὲ κλάδοισι
Δάφνης ἕξ ἱερῆς στήλην στέψουσιν αἰοῖδου.

*

**

Ἡ ἐν Ζακύνθῳ ἐπιβίβασις τοῦ νεκροῦ δὲ Ἀγγλίαν.

Ἰδοὺ δὲ πῶς ἐγένετο ἐν Ζακύνθῳ, ὅπου ἀπε-
στάλη ἐκ Μεσολογγίου ὁ νεκρὸς τοῦ λόρδου, ἡ
ἀποστολὴ τοῦ σώματος εἰς Ἀγγλίαν, καθ' ἃ ἔ-
γραφέ τις ἐκείθην εἰς τὰ «Ἑλληνικὰ Χρονικά»,
τοῦ Μεσολογγίου·

«Τὸ σῶμα τοῦ αἰμνήστου λόρδου Βύρωνος ἐ-
πέθη χθὲς (12 Μαΐου) μετὰ τὴν μεσημβρίαν, εἰς
τὰς ὥρας 5 καὶ λεπτὰ 28 εἰς τὸ Ἀγγλικὸν πο-
λεμικὸν πλοῖον ἡ Φλωρίς διὰ τὴν μετακομισθῆ
εἰς Ἀγγλίαν· ἔγινε δὲ καὶ εἰς ταύτην τὴν πόλιν
ἡ πένθιμος τελετὴ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον· Ὅλα
τὰ παρευρεθέντα εἰς τὸν λιμένα πλοῖα ὑψωσαν
τὴν σημαίαν νεκρώσιμον· ἡ Φλωρίς ἔτριψε 37 κα-
νοναῖς, μίαν εἰς κάθε λεπτόν· ἡ ζώνη τοῦ πλοῖου
τούτου εἶχε βαρῆ μὲ τὸ βαθὺ κυκνοῦν (γαλάζιο)

χρῶμα· ὅλα δὲ τῶν ἐκκλησιῶν τὰ σήμαντρα ἐ-
σήμαινον πενθίμως ἰκανὴν ὥραν.

»Τὸ ἀξιεπίαινον τοῦτο σῶμα συντροφεύεται
ἀπὸ τὸν φιλέλληνα συνταγματάρχην Στανχώπ·
ἡ δὲ Φλωρίς ἀνεχώρησε σήμερον διὰ Λονδίνον
εἰς τὰς 4 1[2 ὥρας μετὰ τὸ μεσημέρι].»

*
**

Ἡ ταρίχευσις τοῦ νεκροῦ.

Ὁ ἰατρὸς Μίλιγγεν, ὅστις ἐταρίχευσε τὸν νε-
κρὸν τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ διηγεῖται τὰ καθ' ἑ-
καστον τῆς νεκροφίας ὡς ἐξῆς· «Τὸ κρανίον του,
λέγει, ὁμοιάζε τῶντι ἀνδρὸς ἡλικίας προδεδη-
κυίας. . . ὅλαι αἱ ἐγκεφαλίτιδες καὶ παρεγκεφα-
λίτιδες ἀρτηριαὶ ἦσαν πλήρεις αἵματος· καὶ πολὺ
ἀπεσκληρυνέμεναι· αἱ κοιλίαι (ventricles) τοῦ ἐγ-
κεφαλοῦ του ἦσαν ἐπιπλεσὶ ἰχῶρος. Οἱ πνεύμονές
του ἦσαν ἐντελῶς ὑγείεις, καὶ, ὅπερ σπάνιον εἰς
τοὺς τῶν ψυχρῶν κλιμάτων ἀνθρώπους, δὲν εἶχον
ἐλάχιστον συσταλὴ πρὸς τὰς πλευράς των. Ἡ
καρδία του παρούσιάζε φαινόμενον παραδοξότα-
τον· τὰ φύλλα τῆς ἦσαν μαραιμένα, καὶ συνί-
σταντο ἐκ μιᾶς οὐσίας τόσον ἀτόνον ὡς τὰς τῶν
ὑπεργεγηρακῶτων ἀνθρώπων· αἱ ἰνὲς τῆς ἦσαν ὠ-
χραὶ καὶ μόλις φαινόμεναι, τὰ δὲ περικάρδια δὲν
εἶχον διόλου πάχος. Τὸ ἦπαρ εἶχεν ἀρχίσει νὰ με-
ταβάλην εἰς τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν μετα-
βάλλεται τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες κάμνον
κατάχρησιν πνευματωδῶν ποτῶν· τὸ ὅλον ἦτο
μικρὸν, ἡ οὐσία του μικρὰ καὶ ἡ ὄψις του ὠχρο-
τέρα ἢ τοῦ ὑγιούς. Ὁ στόμαχος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ
οὐδὲν ἀξιοσημείωτον παρουσίαζον. Τὸ ἐξωτερικὸν
τοῦ Βύρωνος μέχρι γονάτων ἦτον ἡ ὠραιότερα
συμμετρία, ἦν ἡδύνατο νὰ ἴδῃ τις ἐν τῷ κόσμῳ,
ἦτον ὁ ἴδιος Ἀπόλλων. Δὲν εἶδον μέτωπον ὠραι-
ότερον· τὸ ὕψος του ἦτο σπάνιον, καὶ τὸ κύρτω-
μα ὑπ' ὃ ὑπετίθετο ὅτι ἐκρύπτοντο αἱ λαμπραὶ
τοῦ ἰδέου, ζωηρῶς ἐξείχεν. Ἡ κόμη του φυσικῶς
βοστρουχωτὴ, πλήν, παράδοξον, ὅπως διόλου ψα-
ρά. Ὁ μύσταξ του ἐλαφρῶς ξανθός. Ἡ φυσιογνω-
μία τοῦ ἐλάχιστον ἠλλοιωμένη, πλήν ἐπὶ ταύτης
ἔτι, καὶ τοι νεκρῶς, ἐθασίλευε τὸ τοσοῦτον χα-
ρακτηρισίαν αὐτὸν σαρκαστικόν. Τὸ στήθος του
ἦτον εὐρὺ καὶ λίαν θολωτόν· ἡ ὀσφύς μικροτάτη
καὶ ἡ λεκάνη μᾶλλον μικρὰ. Τὸ σύνολον τῶν μυ-
ῶν τοῦ σώματος, πρὸ πάντων δὲ τοῦ ἄνω μέρους,
ἦσαν λίαν ἐξέχοντες. Ἡ ἐπιδερμὶς του λευκοτάτη
καὶ ὠραιότατη, οὐσία δὲ σεαυτῷ ἐπεπόλαζε παν-
ταχόθεν ἐπ' αὐτοῦ, μαρτυροῦσα τὴν φυσικὴν αὐ-
τοῦ τάσιν πρὸς τὴν εὐταρλίαν, ἦν ἡ σκληρὰ του
δαίτα εἰς μάτην ἐπειράθη νὰ ἀναχαιτίσῃ. Τὸ μό-
νον ἐλάττωμα τοῦ σώματός του ἦτον ὁ σχημα-
τισμὸς τῶν κνημῶν του· ἡ ἀριστερὰ ἦτο πρὸ πάν-
των δύσμορφος, ἰσχυρότερα καὶ τραχυτέρα τῆς
ἄλλης· ἦτον ἐστραμμένη πρὸς τὰ ἐντὸς, καὶ μο-
λονότι ὁ Βύρων ἠρέσκετο ν' ἀποδίδῃ τὴν κατά-
στασιν ταύτην τῶν ποδῶν του εἰς τὰ μέσα, ἔ-